

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๖๗/๒๕๖๖

เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และสิทธิในสุขภาพ กรณีขอให้ตรวจสอบการเสียชีวิตของผู้ลี้ภัยชาวอุยกูร์ในห้องพักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

ผู้ร้อง ปกปิดชื่อ

ผู้ถูกร้อง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องยื่นหนังสือร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๖๕/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖ กล่าวอ้างว่า [redacted] ผู้ลี้ภัยชาวอุยกูร์ เสียชีวิตในห้องพักของผู้ถูกร้อง ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนสวนพลู เขตสาทร กรุงเทพมหานคร เบื้องต้นผู้ร้องได้รับแจ้งว่า ก่อนจะเสียชีวิต [redacted] ได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องทราบว่ามีอาการแน่นหน้าอกและเหนื่อยหอบ และขอให้ส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาล แต่ถูกปฏิเสธ นอกจากนี้ ยังปรากฏกรณี [redacted] เสียชีวิตในห้องพักของผู้ถูกร้อง เช่นเดียวกัน โดยก่อนที่จะเสียชีวิต [redacted] มีอาการปวดท้องอย่างรุนแรงและอาเจียนในช่วงหลายสัปดาห์ ก่อนที่จะถูกนำส่งโรงพยาบาลและเสียชีวิต [redacted] ทั้งนี้ ผู้ร้องเห็นว่าสาเหตุส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจากการกักขังเป็นเวลานาน ไม่มีกำหนดระยะเวลา สภาพความเป็นอยู่แออัด ไม่ถูกสุขลักษณะ อาหารไม่เพียงพอ ต้องอยู่ในห้องพักตลอด ๒๔ ชั่วโมง และไม่ได้รับการรักษาพยาบาลที่เหมาะสมเพียงพอ จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ สำเนาหนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ สม ๐๑๐๐/๒๒ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงนายกรัฐมนตรี

๒.๑.๒ สำเนาหนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ สม ๐๑๐๐/๒๓ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

๒.๑.๓ สำเนาหนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ สม ๐๑๐๐/๒๔ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

๒.๑.๔ หนังสือสถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ ที่ ตช ๐๐๓๖.๓/๑๘๔๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๕ หนังสือกองกำกับการ ๓ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ที่ ตช ๐๐๒๙.๘๔๓/๒๓๔๑ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๖ หนังสือสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ลับมาก ด่วนมาก ที่ นร [REDACTED] ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๗ สรุปผลการประชุมตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๘ หนังสือสถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ ที่ ตช ๐๐๓๖.๓/๒๔๑๒ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๙ สรุปผลการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๖ ณ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรุงเทพมหานคร (สวนพลู)

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

รายละเอียดปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑.

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงตามเอกสารในข้อ ๒.๑.๕ และส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

๑) สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.) จะปฏิบัติต่อผู้ต้องกักทุกรายในสถานกักตัวคนต่างด้าวอย่างเท่าเทียมกันโดยยึดถือขั้นตอนการปฏิบัติ การรับตัว การควบคุมตัว และการดูแลตามคำสั่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ที่ ๘๙/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เรื่อง กำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับตัว การควบคุม และดูแลคนต่างด้าว สำหรับการดำเนินการ

/ภายหลังจาก...

ภายหลังจากการเสียชีวิตของคนต่างด้าวทั้งสองราย กองกำกับการ ๓ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน สตม. ได้ประสานสำนักจุฬาราชมนตรีเพื่อนำร่างผู้เสียชีวิตไปประกอบพิธีตามหลักศาสนาโดยทันที

๒) ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเสียชีวิตของผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ทั้งสองราย
สรุปได้ดังนี้

๒.๑) ██████████ กองกำกับการ ๓ รับตัวมาจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดตาก ถูกจับกุมในข้อหาเป็นบุคคลต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาตตั้งแต่วันที่ ██████████ ถูกกักตัวไว้เพื่อรอดำเนินการผลักดันออกนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ต่อมา ██████████ มีอาการป่วย เป็นลม ตัวซีด และอ่อนแรง จึงนำตัวมาปฐมพยาบาลเบื้องต้น แต่อาการไม่ดีขึ้นจึงนำตัวส่งโรงพยาบาลตำรวจ ต่อมาเวลา ██████████ ได้รับแจ้งจากแพทย์ผู้รักษาว่า ██████████ เสียชีวิต โดยแพทย์นิติเวช โรงพยาบาลตำรวจ ระบุการเสียชีวิตเนื่องจากปอดอักเสบจากการติดเชื้อ

๒.๒) กรณี ██████████ กองกำกับการ ๓ รับตัวมาจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดพังงา ถูกจับกุมในข้อหาเป็นบุคคลต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาต ตั้งแต่วันที่ ██████████ ถูกกักตัวไว้เพื่อรอดำเนินการผลักดันออกนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ต่อมา ██████████ มีอาการป่วย อาเจียน และอ่อนแรง จึงนำตัวมาปฐมพยาบาลเบื้องต้น แต่อาการไม่ดีขึ้นจึงนำตัวส่งโรงพยาบาลตำรวจ ██████████ ได้รับแจ้งจากแพทย์ผู้รักษาว่า ██████████ เสียชีวิต โดยแพทย์นิติเวช โรงพยาบาลตำรวจ ระบุสาเหตุการเสียชีวิตเนื่องจากระบบไหลเวียนโลหิตและการหายใจล้มเหลว

๓) สถิติการเสียชีวิตของผู้ต้องกักในสถานกักตัวคนต่างด้าว ตั้งแต่เดือนมกราคม-พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นดังนี้ มกราคม ๑ ราย กุมภาพันธ์ ๒ ราย มีนาคม ๑ ราย เมษายน ๓ ราย และพฤษภาคม ๕ ราย กรณีอัตราการเสียชีวิตในช่วงเดือนเมษายนและพฤษภาคมที่สูงมากกว่าช่วงต้นปี เนื่องจากมีผู้ต้องกักที่เข้ามาใหม่ ซึ่งไม่แสดงอาการป่วยให้เห็นตั้งแต่แรก แต่มาแสดงอาการระหว่างการกักตัว

๔) กองกำกับการ ๓ ยึดถือกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติในการรับตัว การควบคุมตัว และการดูแลผู้ต้องกัก ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ หนังสือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ตช ๐๐๒๙.๘๔๓/ว ๑๗ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๔ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติกรณีคนต่างด้าวเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาในคดีอาญาหรือถึงแก่ความตายโดยผิดธรรมชาติ คำสั่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ที่ ๘๘/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เรื่อง กำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับตัว การควบคุม และดูแลคนต่างด้าว และปฏิญญาสากลว่าด้วย

สิทธิมนุษยชน สำหรับปัญหาหรือข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการไม่พบว่ามีประเด็นที่เป็นสาเหตุให้ไม่สามารถดำเนินการได้

๕) การดูแลด้านสุขภาพอนามัยของผู้ต้องกัก กรณีเกิดการเจ็บป่วยจะมี ๒ หน่วยงานมาช่วยเหลือสนับสนุน คือ เจ้าหน้าที่จากกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครจากมูลนิธิ [REDACTED] โครงการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง โดยช่วยตรวจประเมินอาการและแจกจ่ายเวชภัณฑ์ หากประเมินแล้วพบว่า มีอาการป่วยรุนแรงจะส่งต่อเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลตำรวจ สำหรับค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลจะให้ญาติหรือสถานทูตประเทศนั้น ๆ เป็นผู้รับผิดชอบ แต่หากผู้ต้องกักรายได้ไม่มีค่ารักษาพยาบาลเพียงพอ กองกำกับการ ๓ จะทำเรื่องเบิกจ่ายงบประมาณจากทางราชการต่อไป นอกจากนี้ แพทย์จากโรงพยาบาลเลิดสินจะเข้ามาตรวจรักษาพยาบาลทุกวันอังคาร กรณีพบว่าผู้ต้องกักมีอาการเจ็บป่วยรุนแรงจะส่งต่อไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลตำรวจ เช่นเดียวกับผู้ต้องกักสองรายตามคำร้องนี้ และปัจจุบันยังมีชาวอุยกูร์ที่ป่วยอยู่อีกหนึ่งราย เมื่อส่งไปตรวจที่โรงพยาบาลตำรวจพบว่า เป็นฝีในตับ สันนิษฐานว่าเกิดจากเคยป่วยเป็นโรคนีวมามาก่อน โดยอยู่ในภาวะปลอดภัยแล้ว แต่ยังคงพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลตำรวจ

๖) การคัดกรองสุขภาพก่อนเข้ากักตัว จะเน้นการคัดกรองโรคโควิด-19 ก่อน โดยใช้โรงพยาบาลสนามที่บางเขน นอกจากนี้ แพทย์ของ สตม. ได้ร่วมสัมภาษณ์ผู้ต้องกักทุกกรณี โดยใช้ล่ามที่เป็นผู้ต้องกักด้วยกัน หากพบว่ามีโรคประจำตัวที่เป็นโรคติดต่อ จะถูกส่งตัวไปที่ห้องแยกการควบคุมต่างหาก ส่วนกรณีที่ได้รับตัวมาแล้วมีอาการป่วยฉุกเฉิน แพทย์ของกรมควบคุมโรคจะประเมินอาการว่าจะส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลหรือไม่ อย่างไร สำหรับการตรวจร่างกายประจำปี ผู้บริหารระดับสูงได้ให้ความเห็นชอบในหลักการแล้ว อยู่ระหว่างการจัดทำโครงการเสนอต่อไป ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายจะเบิกจากค่าธรรมเนียมของ สตม. ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณประจำปีไว้ ปีละประมาณ ๓ ล้านบาท

๗) ด้านโภชนาการ กองกำกับการ ๓ จัดอาหารที่ผ่านการปรุงสุกใหม่ สะอาด ถูกหลักอนามัยสามมื้อต่อวัน และมีจำนวนที่เพียงพอให้แก่ผู้ต้องกักทุกราย ใช้วัตถุดิบในการประกอบอาหารโดยคำนึงถึงผู้นับถือศาสนาอิสลาม และจัดอาหารเฉพาะให้ในช่วงเวลาประกอบพิธีการถือศีลอดซึ่งมีมูลนิธิและองค์กรจากภายนอกร่วมบริจาคสนับสนุนอาหารอยู่เสมอในช่วงเวลาดังกล่าว

๘) ด้านอาคารสถานที่ กองกำกับการ ๓ ได้จัดทำความสะอาดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ ทั้งนี้ อยู่ระหว่างการเสนอของบประมาณจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อก่อสร้างสถานกักตัวคนต่างด้าวแห่งใหม่ให้มีพื้นที่ในการกักตัวเพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับผู้ต้องกักที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต เนื่องจากสถานที่ตั้งในปัจจุบันมีข้อจำกัดในการขยายเพิ่มพื้นที่

๙) กองกำกับการ ๓ อยู่ในขั้นตอนหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีตามวงรอบปีละหนึ่งครั้งให้แก่ผู้ต้องกักที่ไม่ประสงค์เดินทางกลับประเทศต้นทาง

ซึ่งทำให้ถูกกักตัวอยู่ในสถานกักตัวคนต่างด้าว สตม. เป็นเวลานาน เพื่อส่งต่อผู้ต้องกักที่มีปัญหาสุขภาพ ที่อาจนำไปสู่การเจ็บป่วยที่รุนแรงขึ้นในอนาคตให้ได้รับการรักษาอย่างเหมาะสมต่อไป และขอยืนยันว่า ขั้นตอนการปฏิบัติต่อผู้ต้องกักทุกรายยึดถือหลักการของสิทธิมนุษยชนประกอบด้วยเสมอ

๑๐) เดิม สตม. กระจายชาวอุยกูร์ไป สนง. ภาคทั่วประเทศ เพื่อแบ่งการดูแล แต่พบว่ามีปัญหาเนื่องจากมีช่องทางที่หลบหนีอยู่เป็นประจำ ดังนั้น ช่วงประมาณเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕ สตม. จึงรวบรวมชาวอุยกูร์ทั้งหมดมาดูแลที่ สตม. กรุงเทพมหานคร (สวนพลู) ข้อมูลเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๖ มีชาวอุยกูร์รวม ๔๒ คน เป็นผู้ชายทั้งหมด ห้องกักของ สตม. เป็นไปตามมาตรฐานสากล คือ อัตราส่วน ๒ ตารางเมตรต่อ ๑ คน โดยห้องกักสามารถรองรับได้ประมาณ ๑๐๐ คน จึงถือว่าไม่แออัด ชาวอุยกูร์ ทั้ง ๔๒ คน ถูกกระจายการควบคุมอยู่ทั้งหมด ๗ ห้อง คุณภาพชีวิตเทียบเท่าในเรือนจำ แต่ห้องกักไม่ได้ ออกแบบมาเหมือนเรือนจำ เนื่องจากจะต้องหมุนเวียนผู้ต้องกักรับเข้ามาแล้วส่งออกไป จึงไม่มีการรองรับ บางอย่าง เช่น ไม่มีโรงซักผ้า แต่ยังจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจวัตรประจำวันได้ทุกวัน มีอาหารให้ ทุกมือ ทั้งนี้ สตม. มีความพร้อมที่จะปล่อยตัวผู้ต้องกักชาวอุยกูร์เมื่อได้รับแจ้งจากสภาความมั่นคงแห่งชาติ แต่ในระหว่างที่ยังไม่สามารถปล่อยตัวได้ สตม. ยินดีดูแลตามมาตรฐาน และพร้อมที่จะสนับสนุนหน่วยงาน ที่จะเข้ามาช่วยเหลือดูแล

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) สถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง ตามเอกสารในข้อ ๒.๑.๔ และส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

๑.๑) [REDACTED] ผู้ชันสูตรพลิกศพ [REDACTED] โดยผู้เสียชีวิตรายนี้ถูกนำตัวส่งมาที่โรงพยาบาลตำรวจเมื่อวันที่ [REDACTED] และได้ผ่าศพ [REDACTED] จากการตรวจสอบพบบาดแผลภายนอก ร่างกายที่คาดว่าเกิดจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ ซึ่งเป็นกระบวนการปกติที่พบได้ ไม่มีประเด็นผิดปกติ ส่วนการตรวจส่วนอื่น ๆ ของร่างกายพบว่า มีกระดูกซี่โครงหักหลายแห่ง ซึ่งพบได้จากการช่วยชีวิตเบื้องต้น จากโรงพยาบาล ไม่ได้เกิดจากการถูกทำร้าย ที่สำคัญคือ แพทย์ตรวจพบว่า ผู้เสียชีวิตมีภาวะปอดอักเสบ อย่างรุนแรง ซึ่งเชื่อว่าน่าจะเกิดจากการติดเชื้อมาระยะหนึ่ง ส่วนระบบภายในร่างกายอื่น ๆ ไม่พบ ความผิดปกติ สาเหตุการเสียชีวิตของผู้ต้องกักรายนี้จึงสรุปได้ว่าเกิดจากภาวะปอดอักเสบจากการติดเชื้อ

๑.๒) สำหรับศพ [REDACTED] จากรายงานการตรวจศพ [REDACTED] โรงพยาบาลตำรวจรับศพจากการนำส่งของสถานีตำรวจนครบาล [REDACTED] ปทุมวัน [REDACTED] และแพทย์ทำการตรวจศพ [REDACTED] [REDACTED] สภาพศพไม่พบบาดแผลภายนอก กระดูกซี่โครงปกติ สาเหตุการตายเกิดจากระบบหายใจและไหลเวียนโลหิตล้มเหลว

๑.๓) สำหรับข้อสังเกตของผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับการป้มหัวใจว่าหากกระทำโดยไม่ถูกวิธีหรือไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอ จะเกิดอันตรายแก่ผู้ป่วยได้นั้น ผู้แทนโรงพยาบาลตำรวจมีความเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน และพบว่าในระยะหลังเริ่มมีการกล่าวอ้างหรือร้องเรียนว่าบุคลากรทางการแพทย์ให้การช่วยเหลือเบื้องต้นไม่ถูกวิธีในการปฏิบัติงานของแพทย์โรงพยาบาลตำรวจหากพบว่า ผู้เสียชีวิตมีกระดูกซี่โครงหักหลายแห่ง จะระบุไว้ในใบรับรองแพทย์เสมอว่ากระดูกซี่โครงที่หักเหล่านั้นมีส่วนทำอันตรายต่ออวัยวะภายในร่างกายหรือไม่ เพื่อปกป้องบุคลากรที่ทำหน้าที่ทางแพทย์ด้วยส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเพื่อใช้ประกอบการทำหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในคดีที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๔) ประเด็นการตรวจสอบสารพิษของโรงพยาบาลตำรวจนั้น จะเก็บตัวอย่างสารพิษจากเลือด ปัสสาวะ และอาหารจากกระเพาะอาหาร ซึ่งจะตรวจผู้เสียชีวิตทุกราย และมีการตรวจสอบสารพิษเกือบทุกชนิดที่พบได้บ่อยในประเทศไทย เช่น เมทแอมเฟตามีน หรือสารในกลุ่มอนุพันธ์ของฝิ่น เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารไซยาไนด์ที่เป็นประเด็นสนใจในสังคมขณะนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงให้งบประมาณเพื่อตรวจสอบสารชนิดดังกล่าวในศพทุกราย ซึ่งผลการตรวจศพทั้งสองรายไม่พบสารพิษในร่างกาย

๑.๕) ประเด็นเกี่ยวกับการออกรายงานทางการแพทย์ สถาบันนิติเวชวิทยาได้กำหนดมาตรฐานการให้บริการที่ดีไว้ว่า การออกรายงานแต่ละครั้งจะต้องใช้เวลาไม่เกิน ๔๕ วัน โดยขั้นตอนที่ใช้เวลามากคือขั้นตอนในห้องปฏิบัติการซึ่งจำเป็นจะต้องตรวจสอบสารพิษ ตัวอย่างสารพันธุกรรม และชิ้นเนื้อ ซึ่งการตรวจตัวอย่างสารพันธุกรรมจะไม่ทำทุกกรณี เบื้องต้นจะต้องดูว่าศพที่ส่งมานั้น มีชื่อและเอกสารประจำตัวส่งมาด้วยหรือไม่ หากมี จะไม่ทำการตรวจ แต่หากเป็นศพไม่ทราบชื่อ หรือทราบชื่อแต่พนักงานสอบสวนต้องการความเห็นเพิ่มเติม ก็จะทำการตรวจให้ ทั้งนี้ หากช่วงเวลาใดที่มีศพไม่มาก รายงานทางการแพทย์จะสามารถออกได้ภายในเวลาไม่เกิน ๑๔ วัน

๒) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) มีหนังสือชี้แจงตามเอกสารในข้อ ๒.๑.๖ และส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

๒.๑) บทบาทหน้าที่ตามภารกิจของ สมช. ต่อกรณีสถานการณ์ผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวอุยกูร์นั้น ในห้วงที่ผ่านมา รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการดูแลผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวอุยกูร์ ตามหลักมนุษยธรรมและสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี แต่เนื่องจากกลุ่มคนดังกล่าวมีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มเปราะบางต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีความละเอียดอ่อน รัฐบาลจึงได้กำหนดแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อการดำเนินนโยบายเป็นระยะ แม้ว่าประเทศไทยไม่ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. ๑๙๕๑ และพิธีสาร ค.ศ. ๑๙๖๗ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้ยึดหลักการไม่ส่งกลับไปสู่อันตราย (non - refoulement) และดำเนินมาตรการการควบคุมดูแลกลุ่มคนดังกล่าวภายใต้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

๒.๒) ในทางปฏิบัติ สตม. เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดูแลผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวอุยกูร์ ทั้งในมิติความมั่นคง สังคม และศาสนา โดยได้จัดการดูแลด้านโภชนาการ (การจัดอาหารฮาลาล) การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจ การให้บริการทางการแพทย์ทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ตลอดจนการจัดกิจกรรมสันทนาการเพื่อผ่อนคลายความเครียด นอกจากนี้ หากองค์การระหว่างประเทศต้องการสนับสนุนความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม โดยการมอบสิ่งของจำเป็นในการดำรงชีพก็สามารถดำเนินการได้ โดยผ่านเจ้าหน้าที่ของ สตม. อย่างไรก็ตาม สตม. ได้เน้นย้ำการให้การดูแลผู้ต้องกักทุกกลุ่มด้วยความเท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ

๒.๓) ในการดำเนินการที่ผ่านมา สมช. ได้หารือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินทิศทางและแนวโน้มการแก้ไขปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น การปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ ทั้งนี้ สมช. ได้เน้นย้ำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการดูแลผู้ต้องกักชาวอุยกูร์อย่างเหมาะสมและมีความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งที่ผ่านมา มีการประชุมที่สำคัญ ดังนี้

(๑) การประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อหารือแนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวอุยกูร์เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๖ ได้หารือกรณีการเสียชีวิตของผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ที่อยู่ในความดูแลของ สตม. การชี้แจงและทำความเข้าใจกับภาคส่วนต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรการดูแลผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวอุยกูร์ ซึ่งที่ประชุมไม่ขัดข้องในการให้สำนักจุฬาราชมนตรีเข้าเยี่ยมผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ เพื่อสนับสนุนความช่วยเหลือดูแลด้านสุขภาพจิต โดยให้ สตม. พิจารณานุญาตตามความเหมาะสมเป็นรายกรณี และเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๒) การหารือระหว่างผู้แทน สมช. กับผู้แทนสำนักจุฬาราชมนตรีและเครือข่ายเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม รวมถึงกรณีเจ็บป่วยและการเสียชีวิตของผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ ทั้งนี้ ผู้แทนสำนักจุฬาราชมนตรียินดีที่จะสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์ทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ได้แก่ ๑) การจัดทีมแพทย์เข้าไปสนับสนุนการตรวจสุขภาพและการรักษาพยาบาลให้กับผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ ๒) การสนับสนุนการจัดหาล่ามเพื่อประโยชน์ในการสื่อสารที่มีความชัดเจนและถูกต้องตรงกันระหว่างแพทย์กับผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ ๓) การสนับสนุนความช่วยเหลือด้านอาหารแก่ผู้ต้องกักชาวมุสลิม และ ๔) การสนับสนุนความช่วยเหลือและพูดคุยแลกเปลี่ยนในประเด็นเกี่ยวกับหลักศาสนา ซึ่งจะเป็นการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดและเยียวยาจิตใจให้กับผู้ต้องกักชาวอุยกูร์และผู้ต้องกักชาวมุสลิมทุกกลุ่ม ทั้งนี้ สมช. และ สตม. ได้ประสานสำนักจุฬาราชมนตรีดำเนินการตามผลการหารือดังกล่าวในขั้นหนึ่งแล้ว

(๓) การตรวจรักษาผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ ซึ่งมีอาการป่วยเป็นโรคนิว เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นการประสานความร่วมมือระหว่าง สมช. สตม. และ

สำนักจุฬาราชมนตรี ในการนำคณะแพทย์เข้าไปทำการรักษาผู้ต้องกักชาวอุยกูร์รายดังกล่าว ทั้งนี้ สตม. ได้ชี้แจงการให้ความช่วยเหลือและการรักษาผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ซึ่งได้รับการผ่าตัดเอาเนื้องอกเรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตาม สำนักจุฬาราชมนตรียังคงประสงค์ที่จะให้การสนับสนุนทางการแพทย์ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางด้านสุขภาพจิตเพื่อลดความเครียดของผู้ต้องกักชาวอุยกูร์

๒.๔) กรณีการเสียชีวิตของผู้ต้องกักชาวอุยกูร์นั้น สตม. ได้รับทราบกรณีการเสียชีวิตของผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ซึ่งอยู่ในการควบคุมดูแลของ สตม. ซึ่งเป็นเหตุการณ์สุดวิสัย โดย สตม. ได้ให้ความช่วยเหลือและรักษาผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ทั้ง ๒ ราย อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม สตม. และ สตม. ได้ประสานกับสำนักจุฬาราชมนตรีเพื่อสนับสนุนการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในการฝังศพ เพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกับเงื่อนไขตามหลักการทางศาสนา

๒.๕) การเข้าพบหารือระหว่าง สตม. และสำนักจุฬาราชมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ อาคารสำนักจุฬาราชมนตรี โดย สตม. ได้ชี้แจงการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกรณีการเสียชีวิตของผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ รวมถึงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ ซึ่ง สตม. อยู่ระหว่างการเสนอแผนการดำเนินการ ทั้งนี้ สำนักจุฬาราชมนตรีเข้าใจถึงข้อจำกัดในการดำเนินงานและการควบคุมดูแลผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ พร้อมทั้งได้แสดงความพร้อมที่จะสนับสนุนการดำเนินการในด้านต่าง ๆ และในโอกาสนี้ สตม. ได้ร่วมสนับสนุนงบประมาณจำนวนหนึ่งผ่านทางสำนักจุฬาราชมนตรี เพื่อช่วยเหลือด้านอาหารฮาลาลแก่ผู้ต้องกักชาวมุสลิมในช่วงการถือศีลอดเดือนรอมฎอนด้วย

๒.๖) ปัญหาและข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหากรณีชาวอุยกูร์เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจและติดตามอย่างใกล้ชิดจากประชาคมระหว่างประเทศและภาคประชาสังคม ส่งผลให้ไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันและการถูกเร่งรัดให้พิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การดำเนินการของไทยต้องคำนึงถึงผลกระทบในทุกมิติ อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีน ในมิติเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว รวมถึงการเมืองระหว่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างไทย-สหรัฐอเมริกา รวมถึงประเทศตะวันตก ในมิติด้านความมั่นคง การเมืองระหว่างประเทศ การเคารพกฎหมายระหว่างประเทศและหลักสิทธิมนุษยชนสากล ด้วยเหตุนี้ ไทยจึงยังคงต้องควบคุมดูแลกลุ่มผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ และสร้างความสมดุลในการบริหารจัดการกลุ่มคนดังกล่าวต่อไป

๒.๗) การประสานและทำความเข้าใจที่ถูกต้องกับภาคส่วนต่าง ๆ ยังคงเป็นข้อจำกัดสำคัญในการแก้ไขปัญหาชาวอุยกูร์ที่อยู่ในการดูแลของไทย เนื่องจากปรากฏการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีการบิดเบือนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการและนโยบายของไทยในการดูแล ซึ่งทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้าง ส่งผลให้การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความยุ่งยาก

ตลอดจนส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของไทยในเวทีระหว่างประเทศ

๒.๘) ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาในระยะต่อไปและการกำหนดนโยบายและการดำเนินการใด ๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงทุกมิติที่เกี่ยวข้อง และผลกระทบต่อไทยในทุกด้าน อย่างไรก็ตาม ในระดับนโยบาย สมช. จะพยายามผลักดันช่องทางต่าง ๆ เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมให้ได้ โดยเร็วต่อไป นอกจากนี้ การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรเป็นไปอย่างระมัดระวัง เพื่อป้องกันการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อีกทั้งจะทำให้การดำเนินการของไทยในประเด็นดังกล่าวเป็นไปอย่างยากลำบากมากขึ้น

๓) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

๓.๑) ห้องกักของ สตม. เป็นสถานที่ที่กรมควบคุมโรคจะต้องทำหน้าที่ในการเฝ้าระวังโรคติดต่อ โดยลักษณะการตรวจจะเป็นการตรวจร่างกายทั่วไปและสุ่มตรวจโรคติดต่ออื่น ๆ นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่ดูแลเรื่องสุขาภิบาลด้วย เช่น การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตรวจอาหาร คุณภาพของน้ำ เป็นต้น รวมถึงการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ให้กับผู้ต้องกัก การเฝ้าระวังจะเป็นรายวันและรายเดือน หากมีอาการรุนแรงหรือความเสี่ยง ก็จะประสานส่งตัวไปยังสถานพยาบาลที่เหมาะสมต่อไป

๓.๒) กรณีผู้ต้องกักที่มีอาการเจ็บป่วยมาจากภายนอกและมีประวัติการรักษา แพทย์จะทำการรักษาต่อเนื่องให้ ส่วนรายใดที่ไม่มีประวัติรักษา จะขึ้นอยู่กับอาการซักถามก่อนการควบคุมตัวว่าผู้ต้องกักให้ข้อมูลมากน้อยเพียงใด ในบทบาทของนักวิชาการสาธารณสุขก็จะเน้นเรื่องของการเฝ้าระวังและให้คำแนะนำจนถึงขั้นการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้ ส่วนการรักษาต่อจะต้องส่งต่อไปยังสถานพยาบาลต่อไป

๓.๓) ในส่วนของบุคลากรและงบประมาณ ผู้บริหารของกรมควบคุมโรคให้ความสำคัญและสนับสนุนอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ผู้บริหารเล็งเห็นถึงข้อจำกัดของการให้บริการทางการแพทย์ ซึ่งในอนาคตมีความเป็นไปได้ที่จะให้แพทย์หมุนเวียนเข้ามาอยู่ประจำที่ สตม. กรุงเทพมหานคร (สวนพลู) เพื่อช่วยเหลือนักวิชาการสาธารณสุขและพยาบาลซึ่งทำหน้าที่อยู่แล้ว

๒.๒.๔ ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ให้ความเห็นสรุปได้ว่า จากประสบการณ์การเข้าไปช่วยภารกิจด้านการแพทย์ที่ สตม. กรุงเทพมหานคร (สวนพลู) จะพบข้อจำกัดที่สำคัญคือมีส้วมไม่เพียงพอ ทำให้การตรวจรักษาทำได้เข้าไปด้วยสำหรับประเด็นที่จะต้องเน้นกลุ่มผู้ต้องกักชาวอุยกูร์นั้น เนื่องจากผู้ต้องกักกลุ่มนี้อยู่มานานและมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมืองและความมั่นคงของประเทศ ส่วนข้อจำกัดอื่น ๆ ได้แก่ อาหารที่

จำเป็นในบางช่วงเวลา เช่น วันตรุษของมุสลิม อาหารที่จำเป็นคือเนื้อวัว หากได้รับเป็นประจำแล้วจะทำให้ร่างกายแข็งแรงมากขึ้น ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การดูแลสุขภาพจิตใจ อาจจำเป็นต้องให้ผู้นำทางศาสนา เข้าไปพูดคุย

๒.๒.๕ ข้อมูลจากการลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๖ พนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วยที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติลงพื้นที่ ณ สตม. กรุงเทพมหานคร (สวนพลู) เพื่อรับทราบข้อมูลเพิ่มเติมและสังเกตการณ์การให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ต้องกัก สรุปลงได้ว่า

๑) สตม. ไม่สามารถอนุญาตให้เข้าไปดูสภาพห้องกักของชาวอุยกูร์ได้ เนื่องจากจะต้องได้รับอนุญาตจาก สมช. ก่อน แต่ได้แสดงภาพถ่ายห้องกักให้ดู ซึ่งจากการสังเกตพบว่าเป็นห้องโล่ง สภาพค่อนข้างเก่า มีพื้นที่สำหรับนอนพักผ่อนและประกอบศาสนกิจ รวมถึงมีห้องน้ำภายในห้องกัก โดยเจ้าหน้าที่ของ สตม. ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ถูกควบคุมไว้ที่ชั้น ๒ ของอาคาร และได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ต้องกักอื่น ๆ รวมถึงให้สิทธิในการได้รับบริการทางการแพทย์และการสนทนาการ

๒) ภายในอาคารที่ใช้สำหรับควบคุมผู้ต้องกัก พบว่ามีส่วนงานธุรการที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ มีป้ายประกาศแสดงเวลาที่สามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องกักได้ ขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการเยี่ยม รวมถึงมีห้องปรับอากาศสำหรับให้ผู้ต้องกักพบกับทนายความ หรือเจ้าหน้าที่ของสถานทูตเป็นการส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีตู้โทรศัพท์สาธารณะไว้ให้บริการ โดยผู้ต้องกักสามารถซื้อบัตรโทรศัพท์จากเจ้าหน้าที่ได้ และมีลานกีฬาขนาดเล็กเพื่อให้ผู้ต้องกักได้ผ่อนคลาย ซึ่งจากการสังเกตของพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า ยังมีปัญหาเรื่องพื้นที่ไม่สะอาด โดยเฉพาะพื้นที่สำหรับระบายน้ำ และทิ้งขยะมีกลิ่นเหม็น และมีสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคได้ เช่น หนู เป็นต้น

๓) พื้นที่สำหรับให้บริการทางการแพทย์เป็นห้องปรับอากาศ มีเก้าอี้สำหรับนั่งรอ ลักษณะคล้ายคลินิกทางการแพทย์ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิ [REDACTED] ทราบว่า แพทย์จากโรงพยาบาลเลิดสินโดยการสนับสนุนของมูลนิธิจะเข้ามาตรวจและรักษาพยาบาลทุกวัน อังคาร ผู้ป่วยที่มารับการรักษาจะมีทั้งผู้ป่วยตามนัดหมายและผู้ป่วยที่เจ็บป่วยกะทันหัน รวมถึงผู้ต้องกักที่สถานทูตขอให้แพทย์ตรวจร่างกายและออกใบรับรองให้ก่อนเดินทางกลับประเทศต้นทาง ลักษณะการให้บริการจะเป็นการรักษาโรคทั่วไปและมีเตียงเฝ้าดูอาการรอส่งตัวคืนในช่วงเย็น ไม่มีห้องพักค้างคืน หากเฝ้าดูอาการแล้วไม่ดีขึ้น จะแจ้งให้ สตม. ทราบเพื่อส่งตัวไปรับการรักษาภายนอกต่อไป จำนวนผู้ป่วยสูงสุดต่อวันประมาณ ๓๕ คน ในวันที่ลงพื้นที่มีชาวอุยกูร์ (ห้องตรวจใช้คำว่า “ตุรกีอุยกูร์”) มารับบริการ ๔ คน ทั้งนี้ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิและแพทย์ทราบว่า สามารถให้บริการได้โดยไม่พบข้อขัดข้อง และได้รับการสนับสนุนจาก สตม. เป็นอย่างดี

๔) ห้องสำหรับปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จากกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เป็นพื้นที่แยกออกมาจากพื้นที่ให้บริการทางการแพทย์ ให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทุกวันทำการ และมีเจ้าหน้าที่เตรียมพร้อมรับแจ้งเหตุฉุกเฉินในวันหยุดราชการ มีเตียงให้ผู้ป่วยพักเพื่อเฝ้าดูอาการ มีเครื่องกระตุ้นหัวใจไฟฟ้าชนิดอัตโนมัติ (Automated External Defibrillator : AED) มีช่องทางการประสานงานข้อมูลการรักษากับมูลนิธิ [REDACTED] ให้การรักษาควบคู่ไปกับการป้องกันด้วยการฉีดวัคซีนและให้ภูมิคุ้มกันโรคติดต่อ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ทราบข้อจำกัด ได้แก่ งบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์อะไหล่เครื่อง AED งบประมาณค่ารักษาพยาบาลในกรณีที่ต้องส่งตัวไปรับการรักษาภายนอก และจำนวนผู้ป่วยจิตเวชเพิ่มมากขึ้น

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วมีความเห็น ดังนี้

๓.๑ การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีเป็นสิทธิของบุคคลที่ได้รับการรับรองไว้ตามข้อ ๑๒ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม^๑ และเป็นหน้าที่ของรัฐภาคีที่จะต้องดำเนินการไปตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเช่นว่านี้ เช่น การป้องกัน รักษา และควบคุมโรคระบาด การสร้างหลักประกันบริการทางการแพทย์และการให้การรักษายาบาลแก่ทุกคนเมื่อเจ็บป่วย เป็นต้น นอกจากนี้ ความเสมอภาคของบุคคลเป็นสิ่งที่ได้รับการรับรองไว้ตามข้อ ๒๖ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง^๒ โดยรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องให้ความคุ้มครองบุคคลทุกคนภายในประเทศไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใด ๆ เช่น เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง เผ่าพันธุ์แห่งชาติกำเนิด เป็นต้น

/๓.๒ กรณี...

^๑ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ข้อ ๑๒

๑. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่เป็นได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๒๖ บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ในกรณีนี้กฎหมายจะต้องห้ามการเลือกปฏิบัติใด ๆ และต้องประกันการคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นผลจริงจึ่งจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใด เช่น เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

๓.๒ กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นว่า การเสียชีวิตของผู้ต้องกักขังชาวอุยกูร์ ทั้งสองรายเกิดจากสาเหตุใด โดยจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า

๓.๒.๑ กรณีของ [REDACTED] กองกำกับการ ๓ รับตัวมาจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดตาก [REDACTED] มีอาการป่วย เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องจึงได้นำตัวมาปฐมพยาบาลแต่อาการไม่ดีขึ้นจึงได้นำตัวส่งโรงพยาบาลตำรวจและเสียชีวิต [REDACTED] โดยแพทย์โรงพยาบาลตำรวจระบุการเสียชีวิตเนื่องจากปอดอักเสบจากการติดเชื้อ

๓.๒.๒ กรณีของ [REDACTED] กองกำกับการ ๓ รับตัวมาจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดพังงา [REDACTED] ต่อมา [REDACTED] มีอาการป่วย อาเจียน และอ่อนแรง เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องจึงได้นำตัวมาปฐมพยาบาลแต่อาการไม่ดีขึ้นจึงได้นำตัวส่งโรงพยาบาลตำรวจและเสียชีวิต [REDACTED] โดยแพทย์โรงพยาบาลตำรวจระบุสาเหตุการเสียชีวิตเนื่องจากระบบไหลเวียนโลหิตและการหายใจล้มเหลว

๓.๒.๓ ข้อเท็จจริงดังกล่าวสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของแพทย์จากโรงพยาบาลตำรวจ โดยเฉพาะกรณี [REDACTED] ซึ่งแม้จะตรวจพบบาดแผลภายนอก ร่างกาย แต่แพทย์คาดว่าเกิดจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ ซึ่งเป็นกระบวนการปกติที่พบได้ ส่วนที่พบว่ามีการติดเชื้อที่โครงกระดูกหลายแห่งก็น่าจะเกิดจากการช่วยชีวิตเบื้องต้น ไม่ได้เกิดจากการถูกทำร้าย แต่เสียชีวิตเนื่องจากปอดอักเสบจากการติดเชื้อจากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น ในชั้นนี้ จึงยังไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่จะรับฟังได้ว่า การเสียชีวิตของ [REDACTED] เกิดขึ้นจากการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ถูกร้อง

๓.๓ อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า ผู้ต้องกักขังชาวอุยกูร์ทั้งสองรายเสียชีวิตภายในวันเดียวกับที่แสดงอาการเจ็บป่วย โดยสาเหตุการเสียชีวิตที่แพทย์โรงพยาบาลตำรวจสรุปผลเกิดจากภาวะผิดปกติของร่างกายและอาการป่วยที่รุนแรง ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่า ยังมีข้อจำกัดในการดูแลสุขภาพให้แก่ผู้ต้องกักขังหลายประการ เช่น ผู้ต้องกักไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยที่ครบถ้วนเพียงพอแก่เจ้าหน้าที่ก่อนถูกควบคุมตัว เจ้าหน้าที่กับผู้ต้องกักสื่อสารกันไม่ได้ดีพอ การขาดเวชภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการรักษาเบื้องต้น เกิดภาวะการระบาดของโรคที่เจ้าหน้าที่ไม่ทราบเหตุ เป็นต้น ซึ่งข้อจำกัดเหล่านี้ล้วนมีผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของผู้ต้องกัก ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

/๓.๔ นอกจากนี้...

๓.๔ นอกจากนี้ ยังมีความเห็นเพิ่มเติมที่สืบเนื่องจากการตรวจสอบข้อเท็จจริง ดังนี้

๓.๔.๑ ห้องกักของ สตม. กรุงเทพมหานคร (สวนพลู) มีสภาพค่อนข้างทรุดโทรม เนื่องจากอาคารที่ตั้งปัจจุบันที่แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ใช้งานมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๗^๓ แม้จากการให้ข้อมูลของผู้แทน สตม. และการลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่จะพบว่า ภายในห้องกักมีพื้นที่สำหรับนอนพักผ่อนและประกอบศาสนกิจ รวมถึงมีห้องน้ำอยู่ภายใน ประกอบกับปัจจุบัน สตม. ได้เสนอของบประมาณเพื่อก่อสร้างสถานกักตัวคนต่างด้าวแห่งใหม่ที่จังหวัดปทุมธานี ให้มีพื้นที่ในการกักตัวคนต่างด้าวเพิ่มมากขึ้นและรองรับผู้ต้องกักที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะได้รับการจัดสรรงบประมาณตามที่ได้อ้างอิงหรือไม่ เมื่อใด และหากสถานการณ์การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมีมากขึ้นตามการคาดการณ์ของ สตม. ย่อมส่งผลให้เกิดความเสี่ยงที่ผู้ต้องกักจะถูกกักตัวอย่างแออัดและนำไปสู่ผลกระทบด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะต่อสุขภาพและความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย

๓.๔.๒ ผู้ต้องกักชาวอุยกูร์รวมถึงชาวโรฮีนจาเป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกควบคุมตัวอยู่ที่ห้องกักของ สตม. เป็นเวลานาน ส่วนใหญ่ถูกควบคุมตัวมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ และไม่มีกำหนดปล่อยตัวหรือส่งตัวออกนอกราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง อันเนื่องมาจากประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังที่ สมช. ให้ข้อมูล แม้รัฐบาลจะพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาโดยตลอด แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะบรรลุผลหรือมีแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างเบ็ดเสร็จเป็นรูปธรรม จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้ต้องกักกลุ่มนี้จึงมีแนวโน้มที่จะถูกควบคุมตัวในห้องกักของ สตม. เป็นระยะเวลาอันยาวนาน ส่งผลให้ผู้ต้องกักเกิดความเครียด วิตกกังวล และมีความเสี่ยงที่จะป่วยด้วยโรคทางจิตเวช ในประการสำคัญ ผู้ต้องกักกลุ่มนี้จะต้องได้รับอนุญาตจาก สมช. ก่อนที่จะติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งแตกต่างจากผู้ต้องกักทั่วไปอันถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดและเชื้อชาติ จึงเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องกักที่ไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

๓.๔.๓ สำหรับการให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขนั้น แม้จากการตรวจสอบและลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่จะพบว่า สตม. ได้ให้บริการต่อผู้ต้องกักไปตามหน้าที่และอำนาจภายใต้ทรัพยากรบุคคลและงบประมาณที่มีอยู่ รวมถึงมีหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนอย่างน้อย ๒ หน่วยงาน คือ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และมูลนิธิ [REDACTED] รวมทั้งมีระบบส่งตัวผู้ต้องกักที่มีอาการเจ็บป่วยรุนแรงเกินกว่าที่ สตม. จะดูแลได้ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลตำรวจ ตลอดจนมีการคัดกรองสุขภาพก่อนเข้ากักตัวแล้วก็ตาม แต่ยังคงพบข้อจำกัดอีกหลายประการ เช่น ขาดแคลน

/จบประมาณ...

^๓ จาก ประวัติ สตม. , โดย สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, สืบค้นจาก <https://www.immigration.go.th/> page_id=1393, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๖

งบประมาณค่ารักษาพยาบาลในกรณีที่ต้องกักเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลแล้วไม่มีญาติหรือสถานทูต สนับสนุนค่าใช้จ่าย แพทย์ที่ได้รับการประสานจากหน่วยงานภายนอกจะเข้ามาให้บริการด้านสุขภาพเพียง สัปดาห์ละ ๑ วัน มีแนวโน้มที่ผู้ต้องกักจะป่วยเป็นโรคทางจิตเวชสูงขึ้นแต่ยังไม่มีจิตแพทย์เข้าไปให้ คำปรึกษาแนะนำอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๓.๕ จากความเห็นเพิ่มเติมในข้อ ๓.๔ เมื่อพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลัก สิทธิมนุษยชนแล้วจะเห็นได้ว่า ผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ถูกจำแนกให้อยู่ในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ ส่งผลให้การดำเนินการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐจะต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวังและ เต็มไปด้วยข้อจำกัด อันก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ต้องกักเหล่านี้ด้วยเหตุความแตกต่าง ในเรื่องถิ่นกำเนิดและเชื้อชาติ โดยเฉพาะในเรื่องการติดต่อกับญาติ บุคคลภายนอก หรือหน่วยงานต่าง ๆ และในประการสำคัญ ผู้ต้องกักเหล่านี้ไม่มีแนวโน้มที่จะถูกส่งตัวออกนอกราชอาณาจักรไปยังประเทศ ที่ปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตอันเนื่องจากนโยบายด้านความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ยังไม่ ชัดเจนและไม่มีกำหนดเวลาดำเนินการที่จริงจัง ในขั้นนี้จึงเห็นว่า การควบคุมตัวผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ไว้ที่ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นเวลานาน ไม่มีกำหนดปล่อยตัวหรือส่งตัวออกนอกราชอาณาจักรตาม กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เคยมีข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ^๔ ตามหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สม ๐๑๐๐/๒๒ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๖ หนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สม ๐๑๐๐/๒๓ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๖ และหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สม ๐๑๐๐/๒๔ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๖ ตามลำดับ เพื่อให้พิจารณาแก้ไขปัญหาการควบคุม

/ผู้ต้องกัก...

---

^๔ ข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ในการตรวจรักษาพยาบาลผู้ต้องกัก โดยให้มีแพทย์และพยาบาลจาก หน่วยงานภายนอกเข้าตรวจและรักษาผู้ต้องกักเพิ่มเติมจากแพทย์และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครที่ตรวจรักษาประจำ

(๒) มีจิตแพทย์และนักจิตวิทยาเข้าไปตรวจรักษาและให้คำแนะนำเพื่อป้องกันอาการป่วยทางจิตหรือ ภาวะซึมเศร้า และป้องกันการก่อเหตุหลบหนีจากสถานที่ควบคุมตัว

(๓) จัดให้ผู้ต้องกักทุกประเภทสามารถติดต่อกับบุคคลภายนอก เช่น ญาติ ทนายความ หรือบุคคลที่ผู้นั้น ไว้วางใจได้ด้วย โดยในกรณีผู้ต้องกักสำคัญ อาจกำหนดเงื่อนไขให้อยู่ในการควบคุมและตรวจสอบของเจ้าหน้าที่

(๔) หาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งตัวผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ไปยังประเทศที่สามหรือประเทศปลายทางอื่น

(๕) เมื่อมีเหตุผู้ต้องกักชาวมุสลิมเสียชีวิต ให้แจ้งญาติ สถานทูต และสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือ สำนักจุฬาราชมนตรี ทราบโดยเร็วที่สุด เพื่อขอรับศพไปบำเพ็ญกุศลตามหลักศาสนาหรือเตรียมการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๖) เร่งรัดก่อสร้างสถานที่ควบคุมตัวแห่งใหม่ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

ผู้ต้องกักขังชาวอุยกูร์ด้วยแล้ว และอยู่ระหว่างการติดตามผล จึงเห็นควรเน้นย้ำข้อเสนอแนะไปยัง นายกรัฐมนตรี ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อประกอบการ พิจารณาดำเนินการต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุมด้านการ คัดค้านและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๔๓/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๖ จึงมีมติว่า การตรวจสอบข้อเท็จจริงยังไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่จะรับฟังได้ว่า การเสียชีวิตของ ██████████ และ ██████████ เกิดขึ้นจากการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ถูกร้อง แต่การควบคุมตัวผู้ต้องกักขังชาวอุยกูร์ไว้ที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นเวลานาน ไม่มีกำหนดปล่อยตัว หรือส่งตัวออกนอกราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เป็นการกระทำหรือละเลย การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการ ป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ เพื่อพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ให้สภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการหารือร่วมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย หน่วยงานของ สหประชาชาติในประเทศไทย อาทิ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ องค์การระหว่าง ประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน ฯลฯ เพื่อเร่งหามาตรการหรือแนวทางที่เป็นรูปธรรม ซึ่งรวมถึงระยะเวลาที่ ชัดเจนในการส่งตัวผู้ต้องกักขังชาวอุยกูร์ที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองออกนอ กราชอาณาจักรไปยังประเทศที่สามที่มีความปลอดภัยต่อชีวิตของผู้ต้องกักเหล่านี้ ทั้งนี้ การดำเนินการ จะต้องสอบถามความประสงค์ของผู้ต้องกักชาวอุยกูร์ในการประสานส่งตัวไปยังประเทศที่สามด้วย แล้วเสนอผลสรุปจากการหารือต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาโดยเร่งด่วนต่อไป

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๒ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๑) ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเร่งแก้ไขปัญหาห้องกักของ สตม. กรุงเทพมหานคร (สวนพลู) ที่มีความแออัดและมีสภาพทรุดโทรม โดยระยะสั้น ให้ปรับปรุง ทำความสะอาด และจัดระเบียบ ของห้องกักให้มีสภาพที่ดีขึ้น และระยะยาว ให้เร่งรัดการพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับการก่อสร้าง สถานกักตัวคนต่างด้าวแห่งใหม่โดยเร็ว

๒) ให้สำนักงาน...

๒) ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสนับสนุนสิ่งจำเป็นต่อการให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยเฉพาะการเพิ่มจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญและการจัดงบประมาณให้เพียงพอต่อภารกิจ รวมถึงหามาตรการรองรับแนวโน้มที่ผู้ต้องกักป่วยเป็นโรคทางจิตเวชสูงขึ้น ด้วยการจัดให้มีจิตแพทย์เข้าไปให้คำปรึกษาแนะนำอย่างสม่ำเสมอด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

